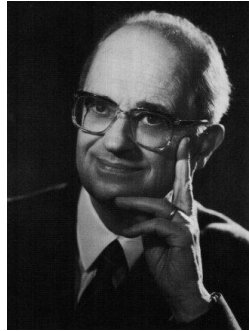

སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ ལུ་ཇ་ལོ་ པེ་ཏེ་ཀ་ མཚོ་ག་སྐུ་ཞི་བར་གཤེགས་པ།

ལུ་ཇ་ལོ་ པེ་ཏེ་ཀ་ ། རྩེ་ལོ་ 1914 - 2010 །

ཉེ་ཆར་རྩེ་ལོ་ 2010 ཟླ་བ་ 9 པའི་ཚེས་ 29 ཉིན་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ ལུ་ཇ་ལོ་ པེ་ཏེ་ཀ་ མཚོ་ག་སྐུ་ཞི་བར་གཤེགས་པ་དེ་ནི་ཤར་སྤིང་རིག་པའི་བསྐྱབ་པ་སློབ་གཉེར་གྱི་ཐད་གུན་གསལ་ཐབས་མེད་པའི་གྲོང་ཞིག་དང་། ཨི་ཏ་ལིའི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་འོད་སྟོང་འབར་བའི་དུས་རབས་ཁྱད་པར་བ་ཞིག་གི་རྩོགས་མཚམས་ཀྱང་མཚོན།

སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ལུ་ཇ་ལོ་མཚོ་ག་ཞི་སྐོལ་རྒྱན་ཚོས་ལུགས་ཀྱི་ལྷ་གྲུབ་ལ་དོགས་དཔྱད་དང་འབྲེལ་རྒྱུ་མཚན་དཔྱད་ཤེས་ལས་བྱུང་བའི་བཟང་སྟོན་གྱི་སྒྲིམ་རང་གཞན་ཀྱན་བདེ་སྦྱིད་དང་དོན་སྤྱིང་ལྡན་པའི་མི་ཚེ་བསྐྱེལ་ཐབས་གཙོ་འདོན་བྱེད་པའི་གྲུབ་མཐའ་སྤྲོ་བའི་མཁས་དབང་ཨེ་ཏོ་ཤེ་ པ་ར་ཏོར་དང་། ཨན་ཏོ་ཞི་ཡོ་ པག་ལི་ཡོ། ལ་ཏ་ལི་ལོ་ ས་ལེག་ཏོ་སན་ ཉེ་ མཇེ་ལོ་ལ་སོགས་པའི་མི་ཚོས་རིང་ལུགས་པ་གྲགས་ཅན་གྱི་ཁོང་ནས་མཚན་སྟན་ལྡན་པ་ཞིག་ཡིན་པ་རེད།

ཁོང་དང་ ལུ་ཇེ་པེ་ ཏུ་ཅི་(1894-1984) མཇེ་ལ་འཕྲད་བྱུང་བ་དེ་ནི་ཁོང་ཉིད་སྐབས་དེར་ཨ་རབ་ ཀྱི་རིག་གནས་ཐད་ཆེད་ལས་པ་ཞིག་ཡིན་མཁས་ནས་རྒྱ་གར་གྱི་རིག་གཞུང་དང་ཤར་སྤིང་ཕྱོགས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ལ་ཁ་ཕྱོགས་རྒྱར་སེམས་སྤུལ་ཐེབས་པའི་རྒྱན་རྩེ་གུར་ཡོད་པ་དང་། མི་ཚོས་རིང་ལུགས་པའི་ཤེས་བྱའི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཐད་ལ་མཁྱེན་པ་ཡངས་པའི་སྐབས་ཀྱིས་ལོ་རྒྱུས་རིག་པ་དང་། རྒྱན་རིགས་ཀྱི་བརྗོད་རིག་པ། ཚོམ་རིག་སྐུ་རྩལ་བཅས་ཀྱི་ཤེས་བྱའི་གནས་གང་ཅིར་ངལ་མེད་ཞིབ་འཇུག་གནང་རྒྱར་མངའ་བརྟེས།

དེ་ལྟར་རིག་པའི་གནས་མང་པོར་བྱང་ཚུབ་ཅིང་མཐུན་ཏུ་ཡངས་པའི་སློབ་ས་ལས་གང་
ཉིད་ཀྱི་ཕུག་རྩོམ་གཙོ་བོ་སྟེ། (*I Missionari Italiani nel Tibet e nel Nepal, Il Nuovo Ramusio*
II, Roma 1952-1956, 7vols.) བོད་དང་བལ་ཡུལ་ནང་ ཀེ་ཐོ་ལི་ཀ་ ཚོས་ལུགས་ཁྱབ་སྟེལ་
གཏོང་མཁན་སྐོར་གྱི་རབ་བྱེད་པོད་བདུན་ཅན་དེ་རྒྱལ་ས་རོམ་དུ་བྱི་ལོ་ 1952-1956 བར་
ལེགས་ཀྱབ་གནང་ཡོད་པ་དང་། དེ་བཞིན་ཨི་ཏ་ལིའི་སློན་བྱོན་མཁས་དབང་པོ་ལེ་མི་
དང་། མར་གོ་བོ་ལོ། ལྷ་ཇི་མ་ཏི་ ཏ་ བི་ཡན་དེ་ ཀར་བི་ནེ། མའེ་ལོ་ རི་ཅི་ལ་སོགས་པའི་
སྐོར། ཨེ་ཤི་ཡི་དང་ཡོ་རོབ་དབར་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐོར་དབྱེད་རྩོམ་མང་པོ་སྟེལ།

ལུ་ཅི་ཡ་ནོ་ བེ་ཏེ་ཀ་མཚོག་བྱི་ལོ་ 1914 ཟླ་ 6 ཚེས་ 8 ཉིན་ཨི་ཏ་ལིའི་བྱང་ཤར་གྱི་རྒྱལ་གྲོང་
ཏརི་སི་ཏི་ཞེས་པར་སྐུ་འབྲུངས་ཤིང་དེ་ནས་མཐོ་འབྲིང་སློབ་གྲྭ་ཐོན། བྱི་ལོ་ 1936 ཟླ་བ་ 7
པའི་ནང་རྒྱལ་ས་རོམ་གྱི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཚེན་མོ་ནས་བསྐབ་པ་མཐར་མོན་སྟེ། རྒྱ་གར་
གྱི་རྒྱལ་གྲོང་ ཨལ་ཏ་སླུད་ གྱི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭར་ཨི་ཏ་ལིའི་སྐད་ཡིག་དགོ་ཆུན་ལས་
རོགས་གྱི་གོ་གནས་བཞེས་ཏེ་མཁས་པའི་བྱ་གཞག་མགོ་བརྩམས།

དེར་བཞུགས་རིང་འཛམ་གླིང་འབྲུག་ཚེན་གཉིས་པ་(1940-1946) ལངས་ཏེ་ཁོང་ལོ་ངོ་ 6
གི་རིང་དབྱེན་ཇིའི་དགྲ་ཕྱོགས་ཀྱི་དམག་མི་མིན་པའི་ཆབས་འབངས་མི་སྣ་བཀག་ཉར་བྱ་
ཡུལ་གྱི་བཙོན་ཁང་ཞིག་ཏུ་བཞུགས་དགོས་བྱུང་། བྱིས་སུ་རང་རྒྱལ་ཨི་ཏ་ལིར་འཁོར་རྗེས་
ཐོག་མར་ རེབ་ལེ་སི་ གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་ཚེན་མོ་དང་། དེ་ནས་ རོམ་ གྱི་གཙུག་ལག་སློབ་གྲྭ་
ཚེན་མོ་གཉིས་ཀྱི་ནང་བྱི་ལོ་1958 ནས་ 1989 བར་ཨེ་ཤི་ཡི་དང་ཤར་གླིང་ཡུལ་གྲུ་ཁག་གི་
ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གནས་བསྐབ་བྲིད་དང་ཞིབ་འཇུག་བཅས་མཁས་པའི་བྱ་གཞག་འཆད་
རྩོད་རྩོམ་གསུམ་གསུམ་གྱི་བྱ་བར་གཞིལ།

ཁོང་གི་དབྱེད་གླིང་དང་བསྐབ་བྲིད་ཀྱི་དབྱེད་གཞི་གཙོ་བོ་རྒྱ་གར་དང་། རྒྱ་ནག་ བལ་ཡུལ།
ཉི་ཏོང་། བོད་བཅས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་རྒྱལ་རབས་ཡིན་པ་རེད། འདྲིར་ངོས་རང་གི་སྐོར་དོན་
ཞིག་ཞུས་ན། བྱི་ལོ་ 1966-1967 ལོའི་འཛིན་གྲུར་ཁོང་གིས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་བསྐབ་བྲིད་
གནང་པའི་ཉེར་ལེན་གྱིས་ངོས་རང་ཡང་ཐོག་མར་བོད་རིག་པའི་ཐད་ལ་དགའ་སྣང་དང་
ཞིབ་འཇུག་བྱ་རྒྱུའི་སློ་སྤྱིད་བྱུང་པ་ཞིག་ཡིན།

ཕྱི་ལོ་ 1990 ལོར་ཁོང་ལ་ཁྲུང་འཕགས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཞེས་ཆེ་བསྟོན་གྱི་གོ་བབ་
འབྲུལ་བཞེས་བྱུང་ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་བསྐྱེད་མེད་དང་ཞིབ་འཇུག་གི་ཐུགས་འགན་འདྲ་
མིན་བཞེས་པ། ཆེ་མཐོང་གི་གོ་གནས་ལྟུང་བ། དེ་བཞིན་གཞུང་སྐྱོང་གི་བྱ་དགའ་སྡེ་
མང་འབྲུལ་བཞེས་བྱུང་ཡོད་པ་ནི་གང་ཉིད་ཀྱི་མཐུན་ཡོན་དང་གཞན་པན་གྱི་མཚན་
འཕྲིན་ལ་རྗེས་སྲུ་ཡི་རང་དང་བཀུར་བཞིན་སྐྱོན་མེད་པ་ཞུས་པ་མཚོན།

ལྷག་པར་དུ་དམ་པ་དེས་ཕྱི་ལོ་1989-1995 བར་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཚོགས་
པའི་ཚོགས་གཙུག་ལྷན་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཡོད་ཅིང་། ཨོ་སི་ཏེ་རི་ཡའི་ས་ཁུལ་ སེ་གའོ་ ཏུ་
འཚོགས་པའི་མཇུག་བསྐྱེད་ཚོགས་འདུར་ཁོང་གིས་ལས་འཁུར་གྱི་གསུང་བཤད་གནང་
གྱུར་རྗེས་ཚོགས་བཅར་བ་ཡོངས་ཡར་བཞེངས་ཏེ་སྐར་མ་བཅུའི་རིང་ཕྱག་བཅུ་ཏེ་གང་
ཉིད་ལ་ཆེ་བསྟོན་དང་འབྲེལ་བའི་རྗེས་དྲན་ཞུས་ཡོད།

སྐབས་འདིར་གང་ཉིད་ཀྱིས་གཙོ་བོ་ཨོ་སི་ཏེ་རི་ཡའི་རིག་གནས་དང་འབྲེལ་བའི་དཔུང་རྩམ་
འདྲ་མིན་བརྒྱ་ལྷག་སྟེལ་ཡོད་པ་རྣམས་འདིར་འགོད་ཡུལ་མེད་ཅུང་། གང་ཉིད་ཀྱིས་
བོད་དང་ལ་དྲགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་འབྲེལ་བའི་དཔུང་རྩམ་ 118 ལྷག་ཡོད་པའི་ཁོངས་སྟེ།
བརྗོད་གཞི་རྒྱུང་འབྲེལ་གྱི་བསྟན་བཅོས་དང་། རང་མོས་འབོལ་རྩམ། བསྐྱར་ཞིབ་གྱི་འབྲི་
རྩམ། དེ་བཞིན་ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལྡན་པའི་དཔུང་དེབ་མཚུངས་ལྷ་མ་མཚེས་
པའི་རིགས་ཏེ། དཔེར་ན། *China and Tibet in the Early 18th Century* (Leiden 1972)
དུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་མགོ་སྟོན་གྱི་རྒྱ་ནག་དང་བོད། རྒྱ་ལོ་1728-1959 ལྷག་
དང་། *Aristocracy and Government in Tibet, 1728-1959* (Rome 1973) ཕྱི་ལོ་ 1728-1959 སྐྱུ་
དྲག་རིང་ལུགས་དང་བོད་ཀྱི་སྲིད་གཞུང་། རྒྱ་ལོ་ 1973 ལྷག་ དེ་བཞིན། *The Kingdom
of Ladakh c. 950-1842* (Rome 1977) ཕྱི་ལོ་ c. 950-1842 ལ་དྲགས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ། རྒྱ་ལོ་
1977 ལྷག་ སོགས་དཔེར་དུ་བསྟན།

ཁོང་གི་ལུགས་རྩམ་གནང་པའི་དཔེ་དེབ་དང་དཔུང་རྩམ་སྟེལ་རིགས་ཀྱི་ཐོ་གཞུང་རྒྱས་པ་
གཤམ་གྱི་དཔུང་གཞིའི་ཡིག་ཆར་འཁོད་ཡོད།

L. Petech, *Selected Papers on Asian History*, Serie Orientale Roma LX, Roma: IsMEO 1988, pp. xi-xviii
(1986); P.Daffinà (a cura di), *Indo-Sino-Tibetica Studi in onore di Luciano Petech*, Roma:Bardi Editore
1990, (1989); E. De Rossi Filibeck, "Il contributo di Luciano Petech alla storia del Tibet " in RSO
vol. LXXVIII(1-2) 2004, Roma-Pisa:Accademia Editoriale, pp. 25-39, pp.38-9 (2006)

སྒོ་བ་དཔོན་ཚེན་པོ་ བེ་ཏེ་ཀ་མཚོ་གི་རྒྱ་བས་ཚེན་གྱི་སྐྱ་ཚོ་ལ་རྗེས་དྲན་དང་ལྷ་དཔེ་ལྷ་བའི་
མཚན་སྒྲིལ་སྐབས་ཁོང་གི་སྐུ་མོ་ ༡༧ ཡ་ན་ ཡིས་ཚོག་ཉུང་ལ་དོན་ཟབ་པའི་གྲུས་གཏམ་
ཁོང་གསུངས་དོན་དུ། ཡབ་ཚེན་དམ་པ་དེ་ཉིད་ཨི་ཏེ་ལིའི་སྒྲོན་དག་པ་འཇམ་ཏེ། ཨ་ལི་གྲི་ཡ་
རི་སྐྱེ་ལོ་ 1265 –1321) ་དང་ཁོང་གི་སྒྲོན་དག་གྲགས་ཅན་ རི་མ་ཡིན་ ཀ་མེ་རི་ཞེས་
བར་ཡིད་སྒོན་གནང་གི་ཡོད་པ་དང་། སྒྲོན་དག་དེའི་བསྒྲོན་དོན་བཞིན་ཁོང་ཡང་འཇིག་
རྟེན་འདིའི་གྲུ་གྲུའི་ལམ་འཕྲང་བརྒྱད་མི་ཚེའི་བདེ་སྤྱད་སྐྱ་ཚོགས་ཉམས་སྲུ་སྲུངས་ཏེ་
འགན་འཁུར་ཆེ་བའི་བྱ་གཞན་སྐྱ་ཚོགས་བསྐྱབས་ཡོད་ལ། དེ་བཞིན་སྐྱ་ཚོའི་སྤྱད་ལ་བསྐྱོན་
གཞིས་རྒྱུན་པས་སྐྱ་དལ་མི་ཚུང་བ་འཕྲད་ཅུང་སྡིང་སྒོ་བས་ཚེན་པོས་གདོང་ལེན་མཚན་
བར་རྗེས་དྲན་དང་། སྒྲོན་དག་པ་འཇམ་ཏེ་ཇི་བཞིན་ཡབ་ཚེན་དམ་པ་དེ་ཉིད་ཀྱང་ཡངས་
པའི་མཁའ་དབྱིངས་སུ་ཡང་བསྐྱར་སྐྱ་སྐྱར་གྱི་ཚོགས་ལ་གཟིགས་ཞིབ་ཆེད་བཞུད་ཐལ་ཅེས་
ཡིད་གཏུང་ཚེན་པོས་ལྷ་དཔེ་གྱི་གྲུས་འདུད་དང་རེ་སྒོན་ལུས།

ཨི་ལི་ན་ རི་ རོ་སི་ བེ་ལི་བེ་ཀ། Elena De Rossi Filibeck ་

Translation by Tsering D Gonkatsang, Oriental Institute, University of Oxford